

Mezinárodní rok astronomie 2009

Tisková zpráva ze dne 20. října 2009

www.astronomie2009.cz

Motto: "Jste Galileo!" (You are Galileo!)

Galileovské noci (Galilean nights)

22. - 24. října 2009

Poslední klíčový projekt Mezinárodního roku astronomie v globálním měřítku, vyhlášený dodatečně s ohledem na úspěch jarní akce "100 hodin astronomie", proběhne po celém světě ve dnech 22. až 24. října 2009 (čtvrtek až sobota). Česká republika se k tomuto projektu přidává, i když to u nás nebude zdaleka poslední program Mezinárodního roku astronomie 2009.

Cílem Galileovských nocí je umožnit co největšímu počtu lidí zakusit to, co zažil Galileo před 400 lety v roce 1609, když namířil na oblohu svůj dalekohled. Program akce je stejný po celém světě - pozorování planety Jupiter, Měsíce, případně dalších objektů. Pozorování na hvězdárnách a v ulicích měst dalekohledy - porovnání tehdejší a dnešní technologie. Akce připravují hvězdárny, profesionální i amatérští astronomové, ale i jednotlivci.

Český organizační výbor Mezinárodního roku astronomie pod vedením Dr. Jiřího Grygara vyzval všechny - profesionální pracoviště, popularizační hvězdárny, astronomické společnosti, spolky, kluby i jednotlivce, aby ve svém okolí zorganizovali pozorování. Návštěvníci Galileovských nocí se mohou podívat do přehledu akcí v České republice v Kalendáři akcí na adrese <http://www.astronomie2009.cz/cz/kalendar-akci.html>. Níže přinášíme přehled akcí v ČR i v této tiskové zprávě.

Na www.astronomie2009.cz zájemci najdou celou řadu podrobných informací ke Galileovským nocím v české jazyce:

[Výzva Galileovských nocí](#)

[Dobře míněné rady pro organizátory pozorovatelských akcí v průběhu Galileovských nocí](#)

[Úkazy Jupiterových měsíčků během Galileovských nocí](#)

[Prezentace Jupiter](#) [formát PPT, 6Mb]

[Prezentace Měsíc](#) [formát PPT, 10Mb]

[Plakát u příležitosti Galileovských nocí](#) [JPG, 2.5 Mb, 6600x9300px]

[Oběžník ohledně Galileovských nocí](#)

Odkazy na mezinárodní stránky:

Galilean Nights website: www.galileannights.org
(rozsáhlý zdroj informací, vzdělávací materiály, návody na pozorování, mapy oblohy, videa, soutěže, registrace vašich akcí ke Galileovským nocím, akce ve světě, blogy, ...)

IYA 2009 website: www.astronomy2009.org, české stránky na www.astronomie2009.cz

Tiskové prohlášení mezinárodního sekretariátu IYA:
www.astronomy2009.org/news/pressreleases/detail/iya0915/

Astrofotografická soutěž v rámci Galileovských nocí:
www.astronomy2009.org/news/pressreleases/detail/iya0915/

A kdo nestihne pozorování o Galileovských nocích?

Ten může přijít na hvězdárny i později, do konce roku je planeta Jupiter dobře pozorovatelná. Nebo si může pořídit dalekohled pro začátečníky vyráběný oficiálním partnerem Mezinárodního roku astronomie firmou Celestron pod názvem Firstscope, tedy dalekohled pro začátečníky. Za přítulnou cenu pro každého 1 390 Kč je k dostání i v České republice u oficiálního zastoupení Celestronu Supra Praha, s.r.o. (www.celestron.cz).

Můžete také využít pozorování přes internet

V průběhu Galileovských nocí nabídlo několik observatoří na celém světě své dalekohledy ke vzdálenému použití komukoli na světě. Kdokoli z veřejnosti s přístupem k internetu bude mít možnost pořídit si fotografii astronomického objektu pěkně z teploty svého domova, a to zdarma. Ke vzdálenému pozorování nejsou zapotřebí žádné speciální schopnosti vyjma

základní počítačové gramotnosti a alespoň základní znalosti anglického jazyka (v projektu prozatím není zapojen žádný český dalekohled). Bližší informace o všem se dočtete na http://www.galileannights.org/remote_observing.html, kde jsou také vyjmenovány dalekohledy nebo observatoře, které přislíbily spoluúčast na projektu, společně s instrukcemi, jak se na stránkách daných institucí zorientovat a získat vlastní fotografii objektu hvězdné oblohy.

Přehled akcí Galileovských nocí v České republice

Název : Galileovská noc

Datum : 22.10.2009 - 23.10.2009

Místo konání : Hvězdárna prof. Františka Nušla při DDM v Jindřichově Hradci

Hvězdárna prof. Františka Nušla bude pro tuto příležitost otevřena ve čtvrtek a v pátek 22. a 23. 10. 2009 od 19:30 do 22:00 hodin. Oba dny bude otevřeno i odpoledne v běžných návštěvních hodinách, tedy od 13:30 do 15:30 hodin pro pozorování Slunce.

Název : Galileovský čtvrtek.

Datum : 22.10.2009

Místo konání : Hvězdárna a planetárium České Budějovice

GALILEOVSKÝ ČTVRTEK na českobudějovické hvězdárně se koná ve čtvrtek 22. října 2009 od 18.00 do 20.00 hodin. Pozorování Jupitera a Galileovských měsíců a Měsíce v kopuli hvězdárny (pouze za jasného počasí!).

Název : Galileovské noci

Datum : 22.10.2009 - 24.10.2009

Místo konání : Hvězdárna a planetárium M. Koperníka v Brně

Za jasného počasí pozorování planety Jupiter - od 20.00 hodin do 22.00 hodin. Přijít ale můžete i v jiný termín, Jupiter je viditelný až do konce roku!

Název : Galileovská noc

Datum : 22.10.2009 - 24.10.2009

Místo konání : Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové

20:30 Pozorování Měsíce, Jupitera a dalších nebeských objektů pomocí 20 cm refraktoru v hlavní kopuli hvězdárny a počítačem řízeného dalekohledu na terase. Návštěvníci dostanou brožurku "Po stopách Galilea" s návodem na výrobu dalekohledu vydanou Českým organizačním výborem k Mezinárodnímu roku astronomie. Několik galileovských nocí jsme pro návštěvníky připravili již v září a na začátku října, pokračovat v nich budeme i v listopadu. Pozorování se koná vždy ve středu, v pátek a v sobotu od 20:30.

Název : 24 hodin astronomie aneb co viděl Galileo

Datum : 23.10.2009 - 24.10.2009

Místo konání : Hvězdárna v Úpici

Hvězdárna v Úpici a Východočeská pobočka České astronomické společnosti pořádají v rámci Mezinárodního roku astronomie a projektu Galileovské noci na Hvězdárně v Úpici „24 hodin astronomie aneb co viděl Galileo“ s následujícím programem: v pátek 23.10. od 16. hodiny přednáška „Co viděl Galileo aneb postavte si malý dalekohled“, v pátek 23.10. od 19. hodiny přednáška „Jupiter – král planet“ a pozorování Jupitera a dalších objektů vesmíru, v sobotu 24.10. od 10. hodiny prohlídka slunečního oddělení a seismické stanice a pozorování Slunce projekcí tak, jak činil Galileo Galilei, i když menším dalekohledem.

Název : Galileovské noci

Datum : 22.10.2009 - 24.10.2009

Místo konání : Hvězdárna a planetárium J. Palisy VŠB-TU Ostrava

Pozorovací večery v rámci celosvětové akce Galileovské noci. Pozorovat se bude Měsíc, Jupiter a další objekty hvězdného nebe a povídat se bude o vývoji dalekohledů od dob Galilea po současnost. Koná se pouze v případě jasného počasí.

Název : Den na hvězdárně aneb 25 hodin s astronomií

Datum : 24.10.2009 - 25.10.2009

Místo konání : Hvězdárna v Rokycanech

Hvězdárna v Rokycanech je malou popularizační hvězdárnou, která nemá ani nejmenší ambice na to, aby do čtyř dnů vtěsnila 100 hodin astronomie jako velká světová astronomická centra v rámci nadnárodních projektů IYA 2009. Co však umíme a dokážeme, to je pozvat zájemce o astronomii na Den na hvězdárně, který bude mít celých 25 hodin!

Takový den je ovšem v průběhu roku vždy pouze jeden. V Mezinárodním roce astronomie 2009 příležitost dostaneme mezi poledny 24. a 25. října. Pro ty, kteří ještě nevědí o čem je řeč malá nápověda – právě v noci ze soboty na neděli z 24. na 25. 10. 2009 se budeme od letního času vracet ke klasickému času střeoevropskému. A právě tím získáme zmiňovanou mimořádnou 25. hodinu našeho „dlouhého“ astronomického dne. Budeme rádi, pokud se k nám přidají o posledním říjnovém víkendu i další české hvězdárny a uvidíme, kolik astronomie dokážeme společně dát dohromady. Pevně věřím, že to bude více než těch světových jarních sto.

Název : 1. hvězdářský večer v Rudné u Prahy

Datum : 25.10.2009

Místo konání : Rudná u Prahy

Neděle 25. října od 18:30 hodin, malé hřiště základní školy, Masarykova ul. Rudná je 10 minut autobusem od metra B, stanice Zličín. Základní škola se nachází uprostřed Rudné, mezi hlavní ulicí Masarykova a ulicí V Aleji. Za příznivého počasí pozorování oblohy dalekohledy – krátery na Měsíci, měsíce planety Jupiter, které pozoroval Galileo Galilei a další objekty. V budově základní školy proběhne promítání nádherných snímků z vesmíru i kosmonautiky.

Název : Galileovské noci v Ondřejově

Datum : 22.10.2009 - 24.10.2009

Místo konání : Ondřejov, observatoř Astronomického ústavu AV ČR

Astronomický ústav AV ČR Vás srdečně zve za jasného počasí na Galileovské noci na observatoři v Ondřejově ve dnech 22. až 24. října 2009. Denně od čtvrtka do soboty se bude za jasného počasí konat zdarma pozorování pro veřejnost, a to od 17 do 19 a od 19:30 do 21:30.

17:00 až 19:00 na historické hvězdárně pozorování přenosnými dalekohledy (zajišťuje Astronomický kroužek, pozorovat se bude Měsíc a Jupiter). 18:00 odchod od Muzea na historické hvězdárně k největšímu slunečnímu spektrografu ve střední Evropě (průměr objektivu 50 cm), který výjimečně nebude pozorovat Slunce, ale budete se moci podívat na Jupiter a v sobotu snad i na Měsíc (bude již zapadat později). HSFA 2 je v zadní části observatoře, můžete ho najít i sami, ale lépe bude využít organizovaného odchodu. Konec pozorování u HSFA 2 bude, až se všichni podívají a zodpoví se dotazy. 19:30 až 21:30 pozorování v historické Západní kopuli (Měsíc do západu a Jupiter). Dalekohledy budeme pozorovat Měsíc a největší planetu Sluneční soustavy Jupiter a připomeneme si tak v rámci celosvětové akce nazvané Galileovské noci Galileova pozorování před 400 lety. Budete si také moci vyzkoušet pohled replikou historického Galileova dalekohledu, abyste doslova zažili pocit Galilea, když svůj dalekohled poprvé namířil na Měsíc či Jupiter. Zveme i astronomy amatéry, majitele dalekohledů, přidejte se k nám a přijďte pozorovat svými přístroji s námi na historické hvězdárně v Ondřejově. Dohoda na telefonu 737 322 815 nebo na e-mailu suchan@astro.cz. V případě zatažené oblohy se pozorování nekoná. V sobotu 24. října 2009 od 17:30 se v případě špatného počasí uskuteční přednáška Dr. Pavla Ambrože na téma Jak to bylo s Galileovým dalekohledem? Sraz na historické hvězdárně u muzea.

Název : Přednáška a pozorování oblohy

Datum : 23.10.2009

Místo konání : Žďár nad Sázavou

Přednáška od 18:00 v Domě dětí a mládeže, Žďár nad Sázavou, Horní 3, následně pozorování oblohy na Hvězdárně (cyklostezka do Hamrů - u viaduktu).

Název : Večerní programy u dalekohledu

Datum : 1.2.2009 - 30.12.2009

Místo konání : Hvězdárna Valašské Meziříčí

Hvězdárna Valašské Meziříčí pořádá každý pracovní den večer pozorování zajímavých objektů na obloze dalekohledem v centrální kopuli hvězdárny. Pozorování je doplněno

odborným výkladem. Návštěvníci se dozvědí nejen jaké objekty pozorují, ale také to, co o nich astronomové pomocí velkých dalekohledů a astronomických družic zjistili. Můžete si tak vyzkoušet, jaké pocity asi zakoušel například Galileo Galilei, který přesně před 400 roky pravděpodobně jako první pozoroval dalekohledem hory a krátery na Měsíci, Jupiterovy měsíce, Saturnovy prstence, rozlišil hvězdy v Mléčné dráze apod. Během roku se začátky pozorování mění v závislosti na světelných podmínkách. Podrobnější informace o pozorovaných objektech a začátcích programů najdete na webových stránkách Hvězdárny Valašské Meziříčí.

Název : Co viděl Galileo?

Datum : 23.10.2009 - 24.10.2009

Místo konání : Hvězdárna Uherský Brod

Pozorování Jupiteru s pozorováním dobové i současné astronomické techniky od 19:00 na Hvězdárně DK.

23.10. Počátky astronomických pozorování dalekohledem - přednáší Ing. Rostislav Rajchl.
Přednáška v rámci mezinárodní akce Co viděl Galileo?

O víkendu ve Valašském Meziříčí na aktuální téma *Planetární soustavy ve vesmíru*

O víkendu 23. až 25. října 2009 proběhne v rámci Mezinárodního roku astronomie na Hvězdárně Valašské Meziříčí přehledový seminář, který se bude věnovat aktuálním výzkumům planet Sluneční soustavy, ale ve větší míře také nově objevovaným exoplanetám. Počet exoplanet neustále roste a jejich význam pro poznání vesmíru se neustále zvyšuje. Přednášet budou přední odborníci. Více na <http://www.astrovm.cz/cz/planetarni-soustavy-ve-vesmiru.html>.

Končíme? Ne aneb co ještě čeká Českou republiku ...

4. listopadu 2009 otevře 5 institucí z Polska a České republiky Jizerskou oblast tmavé oblohy. Tisková konference se uskuteční přímo v osadě Jizerka, bude vydána tisková zpráva, novináři budou včas informováni.

Čeká nás vyhlášení výsledků několika soutěží – v listopadu a prosinci.

No a čeká nás především závěr Mezinárodního roku astronomie a předání žezla, v astronomii především významné události roku 2010, kterou je 600. výročí pražského orloje. V tomto bodě programu chystáme ..., budeme vás včas informovat.

Rok 2009 byl v roce 2006 UNESCO a v roce 2007 Organizací spojených národů vyhlášen jako Mezinárodní rok astronomie. Svět tak přijal návrh Itálie, abychom si ve všech zemích napříč naší planetou připomněli 400. výročí prvního použití dalekohledu Galileem Galileim k systematickým astronomickým pozorováním. Mezinárodní rok astronomie (International Year of Astronomy 2009, IYA 2009 - www.astronomy2009.org, www.astronomie2009.cz) na celosvětové úrovni koordinuje Mezinárodní astronomická unie (jejíž 26. kongres proběhl v roce 2006 v Praze). Česká republika se zapojuje do všech stěžejních programů Mezinárodního roku astronomie. Kromě výročí spojeného s vynálezem dalekohledu jsme si navíc připomněli 400. výročí publikování stěžejního díla Johanna Keplera Astronomia Nova, a to mezinárodní vědeckou konferencí a otevřením Keplerova muzea v Praze. Kepler tehdy působil v Praze na dvoře císaře Rudolfa II. Připomeňme, že České republice se dostalo cti slavnostního zahájení Mezinárodního roku astronomie v Evropské unii, které proběhlo 7. ledna na Staroměstském náměstí v Praze.

Pavel Suchan

tiskový tajemník a místopředseda pro národní aktivity Českého organizačního výboru Mezinárodního roku astronomie

e-mail: suchan@astro.cz

telefony: 267 103 040, 737 322 815